

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI.

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU.—S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI.
— ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian organizations.)

ŠTEV. (No.) 190.

CHICAGO, ILL., SREDA, 1. OKTOBRA — WEDNESDAY, OCTOBER 1, 1930.

LETNIK XXXIX.

V Nemčiji se pojavlja nov Mussolini - Španci proti kralju

NEMŠKI KOMUNISTI DEMONSTRIRALI PROTI FAŠISTOM. — FAŠISTIČNI VODJA, HITLER, NAPOVEDAL, DA BO NEMČIJA PODJARMILA CELO RUSIJO IN SI ENAKO PRIDOBILA IZGUBLJENO OZEMLJE NAZAJ Z MEČEM V ROKI.

Berlin, Nemčija. — Preteklo nedeljo so tukajšnji pristaši nemške komunistične stranke javno nastopili, da pokažejo svoje ogorčenje proti programu, ki si ga je začetala fašistična nemška stranka, narodnih socialistov. V paradi je korakalo nad 50 tisoč oseb. Poleg praporov so nosili v podpori tudi komične figure, ki so imele predstavljati voditelja fašistične stranke, A. Hitlerja. V ognjevitih besedah so govorniki pozivali pristaše na boj do smrti proti Hitlerjevemu diktatorstvu. V več krajih je prišlo tudi do nemirov, v katerih je morala poseči policija, katere je bila za ta dan znatno ojačena. Izvršila je kakih 45 aretacij.

Popolnoma umevno je, da bo obstajal med nemškimi komunisti in med narodnimi socialisti neizprosni boj do skrajnosti. Sta to pač dva ekstremna, stoječa si v diametralnem nasprotju. Dočim so komunisti skrajni internacionalisti, so nasprotno narodni socialisti, nazvani tudi fašisti, enako skrajni nacionalisti in Hitler, njih vodja, je podal izjave, katerih pomen je tako grozovit, da se jih skoraj več ne more jemati resno.

Spisal in izdal je Hitler neko knjižico, katere je znana pod imenom "Sv. pismo nemških fašistov", v kateri razodeva predvsem svoje zunanje politične načrte. V njej Hitler napoveduje nič manj kakor to, da bo Nemčija podjarmila celo Rusijo, češ, da mora Nemčija razširiti svoje meje, drugače je obsojena v pogin. "E-nako, kakor so se naši očetje borili za zemljo, ki jo imamo danes," pravi, "tako si tudi mi ne bomo ničesar pridobili po tom milosti, ampak samo z našim zmagovitim mečem." — O razvijanju mirovnih pogodb pravi, da le otročje neumne duše bi morejo misliti, da si bo Nemčija pridobila nazaj izgubljeno ozemlje s prošnjami in moledovanjem; to da se bo doseglo z drugimi sredstvi.

Nad vse bojovito. Kakor kaže, ni nekaterih Nemcev prav nič izučila zadnja vojna. Podobno je govoril cesar Viljem, podobno grmi za Italijo Mussolini, in zdaj je prišel še Hitler. Prvi je zdaj že "priden", drugega prej ali slej čaka ukrojenje, tretji za enkrat še nima dosti oblasti.

NOVICE IZ ELY, MINN.
Ely, Minn. — Mala osemletna Helena Perušek je bila te dni po nesreči ustreljena iz puške v brado. Upati je, da bo okrevala. Vzrok je neprevidno ravnanje s puško.
Pred 20 leti, dne 25. sept., je prišel preko Towerja sem prvi avtomobil, v katerem se je pripeljal naš ugledni rojak Mr. Joseph Mantel. To pred 20 leti. Koliko je teh železnih živalic danes?!

ŠPANCİ ZAHTEVAJO REPUBLIKO

Španski republikanci sklicali ogromen shod, na katerem se je energično zahtevalo, da kralj Alfonz prostovoljno odstopi, drugače bo moral s silo.

Madrid, Španija. — Že odkar je bil vržen z vlade bivši diktator de Rivera, se po Španiji vedno bolj pojavlja v javnosti klic po republiki. Dočim pa je do zdaj vlada vse take glasove s silo zadušila, je preteklo nedeljo postal tem bolj glasen, in sicer na shodu, ki je bil od vlade dovoljen.

Sklicali so shod španski republikanci in prisostvovalo mu je do 20.000 oseb. Mnogo tisočev pa je bilo zavrženih, ker več ni bilo prostora v ogromni bikoborski areni. Zastopanih je bilo okrog 50 provinc.

Srdito so napadali govorniki monarhijo in kralja samega, ki da jo s silo skuša vzdržati pri življenju, a je njegovo delo kljub temu brezupno. Kraljeva krona, so izvajali, je najbolj nelegalna stvar v Španiji danes, ker je protustavna. Španija je bila velik in slaven narod, z velikimi kolonijami, toda nje kralji so jo spravili na nič. Dežela kralja Alfonza ne potrebuje. Naj odide in naj ne povzroča, da bi se morala prelivati kri. Ako gre zdaj, bo odšel še z dostojanstvom, za kar mu pozneje ne bo več dana prilika. V slučaju, da se bo upiral, mora armada držati z republiko, kajti ona ima ščititi narod in ne streljati nanj. Naša želja je, da pridemo do republike mirnim potom, a če to ne bo šlo, pa tudi potom vojne.

\$20,000,000 PREPELJANIH Z AEROPLANOM

Havana, Kuba. — Vsled pomanjkanja denarja ste bili koncem preteklega tedna zaprti dve veliki tukajšnji banki. Da bi se jima omogočilo nadaljnje poslovanje, je bilo v nedeljo iz Miami, Fla., poslanih semkaj 20 milijonov dolarjev, katere je prinesel neki aeroplan. Nadaljnjih 30 milijonov je pripeljal neki parnik.

NAMERAVAN UBOJ IN SAMOUMOR

Washington, D. C. — Čin, ki ga je izvršil preteklo nedeljo ponoči polkovnik R. B. Creesy, pripisujejo napadu hipne blaznosti. Najprej je namreč s sekiro obtokel svojo ženo, ko je spala, nato pa še sam sebe do smrti ustrelil. Za ženo dvomijo, da bi okrevala. Znanci pripovedujejo da niso nikoli opazili nikakega prepira med zakoncema.

ZMAGOVALKA V TEKMI LEPTIC

... ne, se motite. Ne dražestna deklica, ampak ljubka kravica je bila proglašena za prvakinjo leptic. Nikako razaljenje za lepi spol; v tekmo so bile namreč priglajene samo kravice. Vršila se je ta tekma v Trenton, N. J. Lastnica živalice je Marjorie I. Farry.

FAŠISTI ZAPRLI ŠOLO

Fašisti zaprli jugoslovansko šolo sv. Jakoba v Trstu.

Trst. — Fašisti po zasedenih slovenskih pokrajinah se nadalje divjajo proti "narodnim izdajalcem" in jih preganjajo. Pretekli teden so v tem mestu izvršili nov čin, na katerega je "kulturalna" Italija lahko ponosna. Spravili so se namreč nad osnovno šolo sv. Jakoba in jo zaprli pod pretevo, da "so učitelji v njej razširjali protinacionalno in protifašistično propagando".

Dalje so fašisti nekje iznašli, da so to šolo podpirale pri njeni propagandi jugoslovanske organizacije, in sicer ravno iste, katere so financirale tudi slovenske "zarotnike", nad katerimi se je nedavno izvršila smrtna obsodba. — Predsednik šole je bil neki Andrej Ciok, katerega brat Ivan je ubežal v Jugoslavijo pred fašističnimi preganjalci.

Slovenska šola je bila v Trstu. Ni čudno, da so jo fašisti zaprli, pač pa je čudno, da se to že prej ni zgodilo.

DOBRI IZGLEDI ZA SEDANJI ROD

Polovica današnjih 25letnih mladeničev bo dosegla starost 70 let.

Chicago, Ill. — Kakor so zavarovalniške družbe za življenje izračunale iz statistik, je povprečna dolgotrajnost človeškega življenja znatno višja, kakor je bila pred leti. Dočim je bila povprečna človeška starost pred par desetletji določena na 48 let, je danes ta poskočila na 58 let. Dalje izmed vsakih 100 mladeničev, danes pri 25 letih, lahko pričakuje 50, da bodo živeli do 70. leta; izmed tistih pa, ki so stari danes 50 let, pa jih bo dočakalo med stotimi 70. leto 36. — Umrljivost pri moških je večja kakor pri ženskah, in sicer je vzrok, ker moški več dela.

SVOJO UČENOST PLAČAL S SMRTJO

Chicago, Ill. — 32letni Jos. Rínero, 5316 So. Spaulding Ave., je na sprehodu poučeval svojo družino, ženo in tri male otroke, da ni nikake nevarnosti, ako se dotakne istočasno samo ene električne žice, češ, da s tem električni tok ni zvezan. Da bi jim svojo teorijo tudi praktično dokazal, je splezal na jekleni drog, se dotaknil ene žice z visoko napetostjo, a že v naslednjem trenutku je omahnil in mrtev padel na zemljo. Pri svojih dokazovanjih namreč ni vzel v poštev jeklenege draže, ki je služil za sklenitev električnega toka.

KRIŽEM SVETA

Mexico City, Mehika. — Mesto se pripravlja na svečan sprejem, katerega bo priredilo članom ameriške legije, po številu 20,000, ki ga bodo v kratkem obiskali. Odpravili se bodo iz Bostona takoj po konvenciji, ki se prične 1. okt.

Pariz, Francija. — Min. predsednik Tardieu je vzdignil svoj glas za farmarje. Omenil je, da bi bilo mogoče rešiti svetovno farmarsko vprašanje le na ta način, da bi se ustanovil mednarodni poljedelski blok, ki bi reguliral porazdelitev poljedelskih produktov.

London, Anglija. — Na poletu iz Londona v Tokio, glavno mesto Japonske, se nahaja popolnoma sama Mrs. V. Bruce. Kakor se je zdaj doznalo, namerava letalka od tam nadaljevati svojo pot in napraviti polet okrog sveta.

Quito, Ekvador. — Delo predsednika tukajšnje vlade, J. Moreno, je bilo tako kritizirano, da se je čutil prisiljenega odstopiti, kar je storil preteklo nedeljo. Politična situacija je tako napeta, da so morale biti policijske patrulje po mestu pomnožene.

London, Anglija. — Dasi je točasno v Angliji nad dva milijona brezposelnih, kljub temu dela okrog 700 tisoč moč več, kakor jih je pred petimi leti. Zaposlenih je zdaj okrog 10 milijonov oseb.

HIMEN!

Joliet, Ill. — Zadnji petek popoldne sta se poročila v slovenski cerkvi sv. Jožefa ženin Mr. Ray F. Grdina iz Clevelanda, Ohio, z nevesto Miss Dolores Zalar, iz Joliet. Poročne obrede je izvršil preč. župnik John Plevnik. Ženin prihaja iz ugledne družine Mr. John Grdina iz Clevelanda, kjer je dovršil z uspehom katedralno višjo šolo in nato še študije na univerzi v Dayton, Ohio. Nevesta pa je najmlajša hčerka Mr. Jože Zalarja, gl. tajnika K.S.K. Jednote v Jolietu, kjer je z odliko dovršila najprvo farno šolo sv. Jožefa, nato pa še študije v St. Francis Academy, v Jolietu. Ženin je star 22 let, nevesta pa 20 let.

ZA KAJ VSE LAHKO MOŠKEGA ZAPREJO

New York, N. Y. — Zakonca Murray sta se sprla med vožnjo z avtomobilom. Ker mož ni hotel odnehati, mu je užaljena žena zagrozila, da "bo skočila iz avtomobila", na kar ji je mož negentlemanske odvrgel: "Kar skoči". Žena pa se je premislila in ni skočila iz avtomobila, pač pa je skočila na policijo, ko sta se vrnila domov; policija je nato skočila nad moža in mož je skočil v — zapor. Obdolžen je bil namreč zločina, da "je drugi osebi pomagal in ji prigovarjal, naj poskusi izvršiti samoumor." — Nauk: Mož, varuj svojo ženo, drugače bo ona tebe dala "zavarovati".

Iz Jugoslavije.

JESENSKA LOVSKA IN GOZDARSKA RAZSTAVA V LJUBLJANI. — WESTFALSKI SLOVENCİ SE VRNILI V TUJINO. — SMRTNA KOSA. — NESREČE IN DRUGE VESTI.

Z ljubljanske lovske razstave

Ljubljanska lovska in gozdarska razstava je krasno uspela. Razstava je nudila obiskovalcem, ne toliko trgovski, ampak tudi kulturno vzgojni namen. Seveda se je upošteval tudi trgovski moment, kar dokazuje obilica uglednih razstavljavcev, različnost in kakovost blaga. Na razstavi je bilo od najpriprostejših domačih kmetijskih stolov in Ribniške suhe robe, pa vse do najnovejših modernih izdelkov pohištva, strgarskih in športnih potrebščin. — Najraznovrstnejše orožje in ribarske potrebščine. Častno je bila zastopana industrija in poljedelski stroji. Radio oddelke je pa nudil bogato izbiro najnovejših izumov radiofonije.

Vrnitev v tujino

Ljubljana 10. sept. — Včeraj zjutraj so se z ljubljanskega kolodvora odpeljali nazaj na Vestfalsko izletniki delavci, ki so prišli na obisk v domovino. Vsi so videti dobre in židane volje. Prav gotovo jim ostanejo ti dnevi, ki so jih preživeli med svojimi domačini dolgo časa v spominu. Izrazili so se, da so jim vse prehitro potekli dnevi odmerjenih počitnic in obiska. Zaklicali so še prisrčen "pozdravljeni in na svidenje in že so nam izginili izpred oči.

Novo mesto

Popoldanske nevihte so se pri nas kar nekam udomačile. Skoro vsako popoldne nas malo obrizgajo z nebes. Posebno hudo je bilo v sredo. Nenaadno so se zbrali oblaki, med bliskom in treskom se je vtila ploha, med katero se je sipala tudi toča, k sreči brez škode. V Dol. Kamenicah je udarilo v Hrvalov hlev in ga vžgalo. Domači gasilci so z novo motorno brigzalno poslopje in kravo rešili, pogorela je le streha. V Gotni vasi je razčesnila strela Godčev hrast.

Smrtna kosa

V Mariboru je umrl Franc Dokl, delavec. — V Zgornji Radvanjski je umrla Amalija Žagar, žena telegrafista državne železnice stara 89 let. — V Celju je umrla Neža Lipičnik, žena zidarja iz Šmartnega v Rožni dolini, stara 32 let. — V Glinjah na Koroskem je umrl Andrej Vidman. — V Št. Vidu pri Vipavi je umrla Kristina Premrl, mati skladateljca in ravnatelja stolnega kora v Ljubljani, S. Premrla.

Velikanska mravljišča

Posvetvo Klenovnik pri Ivanču ima ogromne komplekse borovih in jelovih gozdov, v katerem so se nastanili mravljinčci — hribarji. Že desetletja si grade velikanska mravljišča, drugače bo ona tebe dala "zavarovati".

Nesreča rudarja

18 letnemu rudarju Maru Alojziju je vagon v rudniku Krmelju stisnil prsa in mu zlomil hrbtenico. Poškodba je zelo nevarna in je malo upanja, da bi ostal ponesrečenec pri življenju. Peljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

Nesreča v Mariboru

Z drvarnice je padel 12 letni učenec meščanske šole Valter Prah in si pri padeu zlomil desno roko. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Prepet

V Mariboru sta se spoprijela dva prodajalca sladoleda, zaradi konkurence. Rezultat spopada je bil ta, da je eden prišel v bolnišnico, drugi pa na policijo.

Kranj

Posestniku Petru Joštu iz Strahinja se je v hlevu ponoči odvezal konj in se približal biku, ki je konju z rogovi preparal trebuh. Konj je po par dneh poginil.

Konj ga je ubil

73 letni Ivan Lukač iz Bakovec je pomagal naprošen nekemu kmetu iz Veržeja nalagati seno. Ker ni poznal konja, se mu je preveč približal. Konj ga je pa udaril z nogo v trebuh tako silno, da je na potu v bolnišnico izdihnil.

Nesreča

53 let stari Suštar Ivan, posestnik v Kamniku pri Borovnici, je pred dnevi nakladal hlode. Nesreča je hotela, da mu je hlood padel iz roke na nogo in mu jo zlomil.

Vrhnika

Neznani zlikovci, ki so precej dobro organizirani, so se spravili na Vrhniki nad konjske repove, po raznih konjskih hlevih. Največ škode trpijo: tvrdka Kunstelj, Grom in Langvalter. Repovi so bili odrezani prav pri žili.

Nezgodna v Mariboru

Pred Čerčičekovo opekarno v Kamnici je padel z voza, natovorenega z otavo, 49letni hlapec Franc Golner iz Rogoze. Zadobil je občutne poškodbe na desni nogi.

Nesreča voznika

Voznik Ivan Lavtižar iz Podkorena pri Kranjski gori star 45 let je vozil iz gozda velika debla. Zalotila ga je nesreča, da je pri tem nevarnem delu padel ter si zlomil nogo. Zdravi se v ljubljanski bolnici.

Novi brod čez Savo

Novi brod čez Savo pri Rajhenburgu, bo vozil sedaj v novih železnih čolnih.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891.

The First and the Oldest Slovenian Newspaper in America. Established 1891.

Izhaja vsak dan razen nedelj, ponedeljnikov in dnevoov po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izhaja in tiska EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill. Telefon: CANAL 0098

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill. Phone: CANAL 0098

Naročnina:	Subscription:
Za celo leto \$5.00	For one year \$5.00
Za pol leta 2.50	For half a year 2.50
Za četrt leta 1.50	For three months 1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:	Chicago, Canada and Europe:
Za celo leto \$6.00	For one year \$6.00
Za pol leta 3.00	For half a year 3.00
Za četrt leta 1.75	For three months 1.75

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Komentarji k tržaškem umoru

Umor, ki so ga izvršili v Trstu italijanski fašisti nad štirim jugoslovanskimi dijaki, je obsojan po vsem kulturnem svetu. Citatelj bo gotovo zanimalo, kaj pravijo o umoru italijanski izseljenci sami, kateri so morali vsled fašističnih neznanosti zapustiti rodna tla, zato ker se niso strinjali s principi fašizma. Tudi ti obsojajo tržaški umor. Zanimivo je, kaj piše o tem Filipu Turati, voditelj parlamentarne delegacije socialistične stranke, ki je moral iz Italije radi fašistov in se sedaj nahaja v Belgiji. On piše v belgijskem socialističnem listu "Le Peuple" z dne 8. septembra to-le:

"Izredni tribunal je zapustil Rim, svoj običajni sedež, da se poda v Trst, in v veliki dvorani tržaškega sodišča se je 1. septembra začel demonstrativni proces zoper Slovence, obtožene izdajstva napram italijanskemu narodu, to se pravi napram režimu, ki jih zatira in onečašča.

V kulturnih državah je pravilo, da se razprave vrše daleč od kraja, v katerem bi mogli strah in ekstremna razpoloženja motiti objektivni potek. Fašizem je to pravilo postavil na glavo. In kadarkoli se ta tribunal kod ustalici, nas izkušnja uči, da mu sledi takoj eksekucijska četa. Spominjamo se, da je bil Slovenec Vladimir Gortan, ki je poskušal preprečiti, da ne bi njegovi rojaki oddali svoje glasove fašističnim nasilnikom, ustreljen takoj v jutro po obsodbi, še preden je mogla prošnja za pomilostitev dospeti do kralja.

Ta usmrtilitev je napravila iz Gortana narodnega heroja Jugoslavije."

Potem ko Filip Turati navaja, kakšnih deliktov je državni pravdnik obtožil Slovence, ki so stali pred izrednim tribunalom v Trstu, nadaljuje:

"K temu je treba pripomniti, da je javno mnenje, kakor hitro je bila razpocila bomba v redakciji 'Popolo di Trieste', pripisovalo ta atentat gotovim fašistom. Kajti znano je v Italiji, da se fašisti poslužujejo metode, da organizirajo zločine, ki jih potem naprtijo svojim nasprotnikom, da provocirajo in opravijo najhujše kolektivne represalije. In v resnici so bile indicije take, da je bila tržaška policija takrat primorana aretirati nekega fašista (Fortia), ki je znan po svoji osebni kriminalni delavnosti. Razume se pa, da so ga takoj izpustili.

Toda to, kar najbolj osupne, če beremo obtožnico in pa stenografski protokol razprave, je to, da režim ni imel nobenih dokazov za krivdo obtožencev kakor njihove lastne izjave, dočim sta tržaški in goriški šef policije kot priči izjavila, da jima o slovenski zaroti ni bilo absolutno ničesar znanega do izpovedi obtožencev. Zdi se, če se bere uradni protokol razprave, kakor da so bili obtoženci naravnost obsedeni blaznosti, da so se med seboj obtoževali. Toda nam se kaj takega ne more zdeti absolutno nič čudnega!

Kajti mi vemo, da je fašizem uvedel vprav znanstveno metodo mučenja, ki se uporabljajo danes v italijanskih ječah napram političnim osumljencem, tako da se je do danes še vsakemu posrečilo iztrgati priznanje. In naravno je, da se obtoženci na razpravi ne upajo preklicati svojih izpovedb v upravičeni bojazni, da ne bodo mučeni še hujše.

Izredni tribunal je popolnoma odvisen od vlade. Zagovornike izbira tribunal, tako da so zagovorniki prav za prav tudi člani izrednega sodišča. Predsednik ima pravico zagovornikom zabraniti proučitev sodnih aktov. In razprava se mora vsikdar proglasiti kot tajna.

Kar se tiče poročanja, pa je znano, da v Italiji ni niti enega lista, ki ne bi bil organ policije; kar se pa tiče dopisnikov

inozemskih listov, ki bivajo v Italiji, ni med njimi niti enega, kateri bi mogel iz teh razprav priobčiti objektivnega poročila. Ako bi se kateremu izmed njih kljub temu posrečilo, da prevari cenzuro, bi dobil takoj nalog, da v 24 urah zapusti Italijo. Vsi italijanski listi so bili primorani, da so tik pred obsodbo priobčili sledeče vrstice: 'Nikoli ni imel izredni tribunal soditi take zločince, ki so na tako krvoločan način zamišljali konec ne samo režimu, ampak tudi najsvetejšim čustvom države, pa celokupnemu italijanskemu narodu in njegovemu edinstvu. To edinstvo se ne more braniti drugače, kakor z absolutno in skrajno strogostjo.' Take besede pomenijo pod italijansko diktaturo naravnost ukaz.

Če bi kdo še o tem dvomil, bi ga moralo končno prepričati to, da so vsi sodniki tribunala oficirji fašistične milice, ki mesto sodniške toge nosijo črno srajco.

Človek je lahko nasprotnik vseh nacionalizmov. Tudi mi smo to; toda treba je ločiti med nacionalizmom irendentov, ki skušajo braniti svoj narod, in med nacionalizmom raznarodovalcev. Italijanska vlada, ki se je po mirovnih pogodbah in po slovenskih aktih svojega parlamenta obvezala, da bo spoštovala avtonomijo in kulturo drugorodcev, in ki je, kakor hitro je padla v roke fašistov, vse svoje obveznosti zatajila, je splošno tiranijo nad Italijani pomnožila še s posebno tiranijo napram drugorodnim manjšinam, ter je svoje zatiranje prignala tako daleč, da je oropala otroke materinega jezika in šolah in da je spremenila imena krajev in rodbinska imena celo na nagrobnih kamnih. Kdo se more tedaj predrzniti trditi, da ni pričakoval odpora prebivalstva? In kdo se ne bi začudil, da ta vlada, ki je postala središče vseh, ki so nezadovoljni z mirovnimi pogodbami, in v imenu pravice zahteva, da se revidirajo — kdo se ne bi začudil, če bere v fašističnih listih sledeče besede:

"Katero mednarodno pravo odobrava v Evropi nasilno ločitev kakšnega dela državnega teritorija? Celo v državah, katerim mirovne pogodbe nalagajo specijalen režim za manjšine, je prvi pogoj, da so te manjšine absolutno lojalne napram državi."

Tudi najlojalnejši človek je v skušnjavi, da na to odgovori: 'Naj začno gospodje morilci...'

V vsakem slučaju pa — ponavljam — je najmanjše, kar se more zahtevati, da se spoštujejo bistvene garancije resnične obrambe in da neodvisnost sodnikov ni gola laž, pa da so sodni procesi procesi, ne pa rabeljski čini.

In vse to se vrši v dvajsetem stoletju v deželi, ki slavi kot domovina prava, pod brezbržnimi očmi Društva narodov, katerega član je Italija, in ki bi moralo paziti na mednarodno justico in nad mirom narodov.—Filipo Turati"

Stanislav Nikolau, eden najuglednejših čeških voditeljev, piše v praški "Narodni Politiki" 9. septembra tako-le:

"Nagla usmrtilitev štirih mladeničev in dolgoletna ječa, prisojena njihovim tovarišem, je globoko razpokala skelečo rano na slovenskem telesu — posledico krivičnega plačevanja italijanske pomoči po zavezniških državah s slovensko krvjo.

Težak je vpogled v uelo tržaško afero, ker je bila obravnava tajna, in zato tudi ni mogoče presojati krivde obtoženih. Toda stroga obsodba se glasi tako, kakor da bi se velika in močna država tresla pred mladimi fantasti. Težko je bilo reči, kaj so ti mladeniči zakrivali, kaj so priznali in da-li niso bili k priznanju prisiljeni. Toda delegiranje generala fašističvske milice Cristinija, ki je nedavno v Pulju obsodil na smrt drugega krivca, Gortana, je bilo znamenje, da se hoče fašističvska milica tudi tu osvetiti svojim nasprotnikom.

Obsojenci so se morda res poskušili upreti samovolji, ki je zavladala v tej slovenski pokrajini in si je izpremenila te kraje v pekel. Dočim država ni preganjala požigalcev Narodnega doma v Trstu, slovenskih šol in morilcev nesrečnih Slovanov, prisiljenih živeti pod italijansko vlado, kaže naenkrat tako strogost, kakor da bi bili temelji italijanske države omajani. Kdo se more čuditi mladim ljudem, ko vidijo tako krivičnost, nedostojno moderne države, da ostanejo takimi, izvršeni na njihovih slovenskih bratih, nekaznovani, zločini, nad katerimi bi se morala ogorčeno zgražati vsa svetovna javnost?

Ali je dostojno države, ne preganjati zveri v človeški podobi, ki gre tako daleč, da vrže skozi okno bombo na mizo slovenskega delavca, ko večerja s svojo rodbino. Dokler so Italijani opravljali take reči sami med seboj, je bila to njihova stvar, toda uničevati na način sovjetskih prijateljev cele rodbine, preganjati lastne državljane samo zato, ker govore drug jezik, razganjati inteligenco tihoga, in mirnega rodu, kakor so Slovenci, po celi Italiji, pri tem pa govoriti v tisku o — slovenskem barbarstvu, je malo prehud govado.

Tudi v čeških dušah je zarezala ta obsodba globoko brazdo med italijanskim režimom in češkim narodom, saj izbrise tako lep spomin na prijateljske stike že iz časov italijanske borbe za svobodo, ko so bili italijanski patrijoti pri nas enako

v časteh, kakor narodni junaki. Koliko bi bilo padlo takrat italijanskih glav, če bi bila postopala avstrijska justica s strogostjo fašistične države? Koliko lepih in pomembnih spominov bi moralo izginiti, če bi ne delali razlike med italijanskim narodom in sedanjim režimom, ki ogroža mir Evrope? Kri usmrčenih pa ni bila prelita zaman, kajti v Jugoslaviji je gotovo utrdila prepričanje, da more samo enotna Jugoslavija odkupiti tuje grehe, storjene na jugoslovanskem narodu."

CERKVENE NOVICE FARE SV. ROŽNEGA VENCA

Denver, Colo.

Naznanja se vsem Slovcem in Hrvatom v Denverju in okolici, da bomo imeli dne 5. oktobra pri naši fari veliko slovesnost. Takrat bo namreč cerkev gotova s slikanjem in bo torej blagoslov slik. Obenem je v nedeljo, dne 5. oktobra, praznik patrone naše fаре, Roženvenška nedelja, in bo to nedeljo tako imenovano žegnanje. Svete maše bodo kakor po navadi ob 8. in ob 10. uri. Med sv. mašo ob 8. uri bo skupno sv. obhajilo za člane društva Najsvetejšega Imena. — Ob 10. uri bo slovesna sv. maša z leviti. In sicer bo prvo več duhovnov k tej slavnosti.

Pri tej priliki se prosi vse Slovence in Hrvate, da se v kolikor mogoče velikem številu udeležite te slovesnosti. Pridite k tej slovesnosti od blizu in od daleč. Posebno ste pa še povabljeni tisti, ki živite v Denverju in po farmah, ker v resnici ste bili zelo radodarni in ste veliko pomagali za slikanje naše cerkve. Pridite imenovano nedeljo in se prepričajte, koliko lepša je naša cerkev sedaj, kar je poslikana. Ker nismo prej vedeli, kedaj bo cerkev s slikanjem gotova, nam tudi ni bilo mogoče dati društvom na znanje, da bi kaj ukrenili pri svojih sejah za povzdigo te slovesnosti. — Rev. Father Judnič in cerkveni odbor radi tega naznanja vsem moškim in ženskim društvom in jih prosil, da bi se te slavnosti udeležili z zastavami. Vsa društva brez razločka naj bi se zbrala v svojih dvoranah nekako ob pol 10. uri. 15 minut do 10. bi pa vsako društvo odkorakalo z zastavo na čelu proti cerkvi, tako da bi bila vsa društva nekako pet minut pred 10. uro pri cerkvi. Radi tega se prosil vse tajnice in tajnice, da če je le kolikor mogoče, dajo svojim članom in članicam na znanje, da se polnoštevilno udeležijo te redke slavnosti. Ta dan naj tudi zavrhajo društvena bandera. Saj jih društva imajo in bandera sedaj malokdaj pridejo do prave veljave. Zato naj se pa sedaj postavijo in naj zavrhajo ter povzdignejo slo-

vesnost. S tem, da se člani in članice udeležite te slovesnosti, pokažete, da ste dobri člani in članice svojih društev in da ste tudi dobri farani.

Pridite kot v spomin 10letnice svoje farne cerkve vsi skupaj počastit Mater božjo in se ji zahvalit za vse dobrotete ter jo zanaprej prositi novih pomoči in novega varstva v vseh nadlogah in težavah.

Rev. Father Judnič in cerkveni odbor se vam vsem prav lepo zahvaljuje za podpiranje in vsakovrstno pomoč vaše färe v teh 10 letih. Prosi pa tudi vse, da tudi za naprej kolikor mogoče pomagajo pri cerkvi in šoli. Pozdrav vsem rojakom širom Amerike, posebno pa v Denverju in okolici.

George Pavlakovich, tajnik cerkve.

HRANI DANES — AKO HOČEŠ KAJ IMETI JUTRI

Chicago, Ill.

Slovenski javnosti v Chicagi imam zopet priliko naznaniti vest, da bo stavbinsko društvo Slovenski Dom dne 7. oktobra, to je prihodnji torek večer izdalo 89. serijo delnic. Lepa prilika, da si nabavite nove delnice, kolikor jih največ morete. Kar si človek danes prihrani, mu prav pride jutri, to je stara neovrgljiva resnica.

Kaj je stavbinsko društvo v Chicagi za naš narod, predobro že vsak ve in menda ni treba tega tukaj ponavljati. Je to najboljša naša gospodarska ustanova, pri kateri naš narod hrani svoj zaslužek in si potom tega postavlja lastne domove svojim družinam. Je to ustanova, ki vam nudi največ prihranjenju denarja, pa zopet daje najbolj ugodne pogoje, kadar rabite posojila za svoje domove ali kaj drugega. Zato še enkrat iskreno priporočam vsem našim rojakom in rojakinjam, pridite v torek večer v cerkveno dvorano in nabavite si kolikor največ morete delnic 89. serije, ki se bo izdala ta večer. Ako pa na sejo ne morete, pa idite na dom tajnika Mr. Jos. Zupančiča, 1824 W. 22nd Place, pa jih dobite v njegovem uradu vsak dan in čas. Siguren sem, da kdorkoli bo poslušal ta moj nasvet in priporočilo, da mi bo enkrat hvaležen za ta nasvet.

NOČ BREZ SPANJA

Ob desetih smo legli v postelj, ker smo hoteli odpotovati ob zori. Malo sem se še pomudil, Harris pa je takoj zaspal. Sovražim ljudi, ki takoj zaspijo. Nekaj je pri tem, kar sicer se ne pomeni žaljivo, a vendar nesramnost, in sicer neznanost. Ležal sem radi tega razljučen v postelji in poskusil zaspati. Vendar čim bolj sem poskušal, tem bolj sem bil svež. Pri tem sem se čutil v temi zelo osamljenega, brez druge družbe razen neprebavljive večerje. Polagoma se je začel moj duh iztegovati, začel je premišljevat o začetku vseh stvari, ki so si jih ljudje kdaj izmislili. O ni prišel iz začetka. Zagrabil je stvar, da jo je takoj spet ostavil; begal je od predmeta do predmeta in nori naglasi. Čez uro mi je

bilo, kakor da se mi mlinski kamen vrtil v glavi, bil sem do smrti utrujen in razdrman. Ta neutrujenost je bila tako velika, da se je takoj postavila moji živčni razburjenosti po robu. In ko sem si še domišljeval, da bdim, sem bil že zadremal. Nenadoma sem se sukovito vzdramil in v trenutni samoprevrati sem menil, da drčim preko nekakšnega pobočja. Ko sem takole drčal preko osem ali devet pobočij, sem šele odkril, da je polovica mojih možganov zaspala osem ali devetkrat, ne da bi se vzdramila, dočim je močno delujoča druga polovica to sumljivo opazovala; ta periodična nezavest se je razširila preko vseh mojih možganov in končno sem se pogreznil v dremito, ki je postajala čim da-

lje globlja. Nedvomno sem bil na tem, da zapadem v trdno, blagoslovljeno, sanjajočo otmotico, ko — kaj pa je bilo to? Moje izmučene duševne sile so delno spet oživile in so postale sprejemljivejše. Iz širne, brezkončne daljave se je bližalo nekaj, kar je postajalo čedalje mogočnejše in se razkrinkalo kmalu kot zvok; spočetka sem ga smatral skoraj samo za prevaro. Ta zvok, sprva sila oddaljen, se je dozdeval sedaj kakor hrumenje viharja; nato pa je prišel še bližje — na oddaljenost kakšne četrti urice. Ali je bilo morda udušeno rožanje ali cvilenje oddaljenega stroja? Sedaj je prišlo še bližje. Postalo je gromovito bobnenje korakajoče vojske. Še bližje in bližje in končno je bilo v sobi: miška je glodala kos lesa. In radi takšne malenkosti sem stal ves čas brez diha tu!

A kar se je zgodilo, se ni dalo več spremeniti. Sedaj sem hotel hitro zaspati in deteči zamujeno. To je bila brezmišeln misel. Ne da bi hotel, da celo ne da bi prav vedel, sem vneto prisluškoval ropotu in podzavestno sem štel glodane zvoke miši. To delovanje me je sicer nemalo mučilo, a vendar bi prenesel, le da bi bila miš nekaj stalnejša. A ne! — Včasih je napravila premor in med tem ko sem čakal, da svoj posel obnovi, sem trpel bolj, nego kadar je glodala. Začetkoma bi bil razpisal na miš nagrado petih, šestih, sedmih, desetih dolarjev; kopčno sem pa ponujal že več, nego so mi dovoljevala moja sredstva. Zamašil sem si ušesa, zavil sem ušesne mečice pol tučata kratki skupaj in jih pritiskal v ušesno luknjo, a ni pomagalo nič. Živčna razdraženost je moj sluh, tako izostrila, da je postal cel mikrofon in da je

kljub vsem pripomočkom vse slišal. Moj gnev je postal jeza. — Končno sem naredil nekaj, kar delajo vsi ljudje od Adamovih časov sem; sklenil sem, da tja nekaj zalučim. Iztegnil sem roko in zagrabil svoj čevljev, potem sem sedel v posteljo in prisluškoval, od kod prihaja škranjanje. To pa ni pomagalo nič, bilo je nedoločljivo kakor čvrčkovo čvrčanje. Če meniš, da je tu, je gotovo tam. Tako sem vrgel čevljev na slepo srečo. Zadel je ob zid baš nad Harrisovo glavo in padel nanj. Da ga bom tako daleč zalučil, si nisem bil niti predstavljal. Harris se je vzbudil in vesel sem bil, ko sem opazil, da ni jezen; potem pa me je spet jezilo. Kmalu je ponovno zaspal, kar mi je bilo prav všeč, a že je začela miš znova, kar je moj bes obnovila. Harris nisem hotel v drugič vzbuditi, a glodanja ni

bilo konec, tako da sem bil prisiljen zagnati drugi čevljev. Sedaj sem s tem razbil ogleddalo — bili sta dve v sobi — in seveda večje. Harris se je spet vzbudil, a se ni pritožil, kar me je napravilo še turobnejšega. Sklenil sem, da pretrpim rajši vse mogoče muke, nego da bi ga v tretje vzdramil. Miš se je končno odstranila in polagoma sem začel dremati, ko se je oglasila ura. Štel sem udarce in ko se je to izvršilo, sem skoraj spet zadremal, pa se je oglasila druga ura. Štel sem. Potem sta mi dali slišati obe veliki uri na mestni hiši svoj krepki melodični glas. Še nikoli nisem bil slišal bolj ljubkega, čarobnejšega, bolj skrivnostnega zvoka. A ko je minilo tako četrta ure, se mi je zazdelo dobrega že preveč. Kakor hitro sem hotel zaspati, me je vzbudil nov ropot. In kolikor kratki sem se po-

Pozdrav vsem!

Martin Kremesec, preds. stab. dr. "Slovenski Dom."

CHICAŽANKA KRAMLJA

Chicago, Ill.

Ne vem sicer nič novega povedati, a naj mi bo dovoljeno, da se potom tega lista, ki mi je nad vse drag, malo porazgovorim s svojimi rojaki o starih novicah in o raznem drugem blagu. Redko se oglašim in morda bi se še zdaj ne, ako bi ne bil danes, v nedeljo, ko to pišem, tako strahovito dolg večer. Danes je namreč prvi dan, ko imamo nazaj zopet takozvani "Standard time" in tako je postalo eno celo uro prej tema, kakor smo bili mi v Chicagi navajeni. Kadar se stemni, nisem navajena okrog "buma", na porču je prehladno, kajti zadnje dni je pritisnil občuten mraz, in tako sem se spravila nad pisanje.

Pretekli teden sem se nekega dne toliko okorajzila, da sem zapustila naš "North side" in šla pogledat, kako se izgleda središče chikaške Slovenije, slavni "West side". Nisem bila tam že skoraj celo leto in tako je bilo prav, da sem zopet enkrat obiskala svoje stare prijatelje. Ni se dosti izpremenilo, a vendar je par stvari, ki so mi padle v oči. Ko sem prikorakala z Wood "elevated" postaje na 22. cesto, me je bilo blizu ogle čakalo presenečenje. Pogledala sem malo na levo in kaj vidim. V slovenski naselbini je postavljen golf course. Na njem pa je prav pomembno hodil semintja Mr. Beribak z grabljami ali nekimi takim orodjem v rokah. Sklepala sem torej, da je Mr. B. tudi lastnik tega korza. Huda mana vendar, sem si mislila, ali so Kranjci res postali tako "high class" v tem mesecu, odkar jih nisem videla? Ogleddovati sem se začela po obleki, ali sem dovolj nobel oblečena za njih družbo. Še pred kratkim časom je bil golf nekakša predprava bogatašev in zdaj so ga pa pričeli igrati celo naši ljudje. Nazadnje, po pravici povedano, jaz odobravam to. Je lepa igra, dosti zabave pri njej, in zakaj bi si tudi reče kaj lepega ne privoščil.

Pa še par drugih izpremenil sem opazila, kar je vam "westernerjem" seveda že staro, za me je bilo pa le novo. Tako sem videla, da je Terselich fronto na svoji prodajalni "sfiksal", da izgleda zdaj kakor milijondolarsko podjetje. Človek bi skoraj ne vedel, kam je prišel. Ustavila sem se mimo grede v "Edinosti", kjer sem poravnala svojo naročnino, s katero sem malo zaostala, kar seveda ni bilo prav, a kakor sem videla, mi niso nič zamerali; bom pa drugič bolj točna. Bili so uradniki celo toliko prijazni, da so mi razkazali ti-

(Dalje na 3. strani.)

SIR H. RIDER-HAGGARD:

Hči cesarja Montezume

ZGODOVINSKA POVEST

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Bil je poštenjak in zelo nadarjen, le ne sreče njegovih mlajših let so ga naredile malo čudnega. V vsem svojem življenju ni sicer nameril na zdravnika, ki bi bil boljši od njega, ako je tisti čas sploh kateri bil boljši, in ne poznal človeka, ki bi se mogel z njim primerjati v tem, kako je poznal svet, posebno ženski svet. Veliko je prepotoval in veliko videl in ni nič pozabil. Deloma je bil mazač, ampak njegovo mazaštvo je vedno imelo neki pomen. Res da je skubil bedake in celo sleparil s prerokovanjem iz zvezd in koval denarce iz praznovernosti ljudi; po drugi strani pa je zopet storil mnogo dobrega brez plačila. Od bogate ženske je zahteval plačila deset pesos, da ji je pobarval lase, pogosto pa je zdravil revno dekle v resni bolezni, ne da bi zahteval kako plačilo; da, in včasih ji je preskrbel službo. Poznal je vse seviljske skrivnosti, nikdar pa ni koval denarcev iz njih s tem, da bi grozil, da jih razkrije. Ne zavoljo tega, kakor je sam rekel, ker bi se ne izplačalo, ampak za to, ker je bil v srečo poštenjak, dasi se je delal sebičnega lopova.

Kar se tiče moje osebe, sem spoznal, da je bilo življenje z njim lahko in srečno, v kolikor je namreč moje življenje moglo biti popolnoma srečno. Kmalu sem se vživel v svoj vlogi in jo dobro igral. Raznesel se je glas, da sem nečak bogatega starega zdravnika Fonseca, katerega on uči in vežba, da zavzame nekoč njegovo mesto. To in pa moja zunanost in vedenje mi je zagotovilo dobrodošel dostop v najboljše seviljske hiše. Tukaj sem izvrševal oni delež njegovega poklica, katerega on ni mogel; kajti sedaj ni več zahajal v višje kroge. Denarja sem dobival dovolj; tako da sem se mogel meriti z najbolj bogatimi; kmalu pa se je zaznalo, da sem se brigal hkratu za poklic in zabavo. Zelo pogosto se je na plesu ali drugačni priveditvi prigodilo, da se mi je približala gospa ali gospodična in me na tihem vprašala, ako bi jo Don Andres de Fonseca blagovolil v zasebnem obisku sprejeti v važnih zadevah in jaz sem na licu mesta določil uro. Da bi mene ne bilo, bi bili taki bolniki izgubljeni zanj, ker se v svoji boječnosti niso upali priti naravnost v hišo.

Podobno se je prigodilo, kadar je bila kakšna slovesna končana, in sem se pripravljal, da bi odšel domov, da me je kak gizdalin prijel pod pazduho in me zaprosil, da bi mu gospod pomagal v njegovi ljubavni ali častni zadevi ali celo denarni zadevi. Takega sem peljal naravnost v staro mavriško hišo, kjer je Don Andres sedel v zametasti obleki in pisal, podoben pajku v pajčevini; večina našega posla se je namreč vršila ponoči; zaveda se je neutezoma uredila v korist mojega gospodarja in mojstra in v zadovoljstvo vseh. Polagoma se je zaznalo, da sem vzel svoji mladosti znal molčati in bil zašesljiv v zaupnih zadevah, in da mi ni nobena reč prišla preko ustnic, ki je prišla skozi ušesa vame. Dalje, da se nisem pričkal ne klepetal, da nisem pil, ne preveč igral, in dasi sem bil prijatelj z mnogimi lepimi ženskami, da ni bilo nobene, ki bi si mogla lastiti pravico, da bi zaznala moje skrivnosti. Izvedelo se je tudi, da sem nekoliko več zdravljenja in med seviljskimi gospinami in gospodičnami se je govo-

rilo, da ni bilo v mestu človeka, ki bi znal tako spretno odstraniti madeže s kože ali izpremeniti barvo las kot je znal nečak starega Fonsece; tak sloves je bil že sam po sebi vreden celo premoženje. Tako je prišlo, da so se vedno bolj obračali naravnost do mene. Skratka, šlo je tako dobro, da sem v prvih šestih mesecih svoje službe pomnožil dohodke svojega mojstra za celo tretjino, dasi so bili že prej ogromni in mu hkrati ne malo olajšal delo.

Čudno je bilo to življenje, cele povesti bi lahko spisal na podlagi tega, kar sem videl in doznal, vendar to ne spada v pričujočo zgodbo. Bilo je, kakor da so moški in ženske opustili smeh in molk, s čimer prikrivajo svoje misli, in so se njihova srca nama razodevala kakršna so v resnici. Tako n. pr. je prišla k nam zala žena in lepo dekle, in priznala zlobnost, o kateri bi človek niti misliti ne mogel, da je resnična, ako je ne bi potrjevala njena izpoved; in slišala sva o skrivnem umoru zaročenca, ljubimca ali tekmeca; drugič je prišla postarna dama, ki je hotela pridobiti moža, sedaj zopet premožna ženska ali možki nizkega pokolenja, ki je hotel z denarjem priti do zakona z drugom, ki ni imel denarja, a je bil plemenitega rodu. Meni ni bilo do tega, da bi pomagal takim ljudem, rad pa sem uslišal zaljubljene ali v ljubezni prevarane, ker sem imel sočutje z njimi. Moje sočutje je bilo v resnici tako globoko in resno, da se mi je večkrat pripetilo, da je hotela nesrečna lepota prenesti svojo naklonjenost na mene, nevrednega; in nekoč se je celo prigodilo, da bi bil lahko poročil eno najljubšejših in najpremožnejših plemenitih seviljskih gospodičen, ako bi bil hotel.

Ampak meni ni bilo do tega, saj sem noč in dan mislil na svojo Lilijo na Angleškem.

OSMO POGLAVJE.

Drugo srečanje.

Marsikdo bo mislil, da sem v takem življenju pozabil, čemu sem bil prišel na Špansko, namreč da bi se maščeval nad Juanom de Garcio, morilcem moje matere. Vendar ni bilo tako. Čim sem se bil ustanovil v hiši Andresa de Fonseca, sem pričel z vso mogočo marljivostjo poizvedovati po bivališču Juana de Garcia, toda brez uspeha.

Ko sem začel sčasoma bolj hladno razmišljati o celi zadevi, se mi je videlo, da ga bom kaj težko mogel izslediti v tem mestu. V Yarmouthu je bil pač izjavil, da je namenjen v Seviljo; doznal pa sem, da ni dospela v Kadiz nobena ladja tistega imena in tudi ni odplula po Guadalkvivrju navzgor; sicer pa tudi ni bilo verjetno, da bi bil govoril resnico pripovedujoč kam je namenjen, ko je vendar izvršil na Angleškem umor. Vseeno sem poizvedoval dalje. Rojstna hiša moje matere, v kateri je bila bivala stara mati, je pogorela, in ker je živila jako samotarsko, se je njenih ljudi čez dolgih dvajset let le malokdo sploh še spominjal. Samo eno osebo sem našel, neko staro žensko, ki je živila v največji bedi; svoje dni je bila služkinja v hiši stare matere in je dobro poznala mojo mater, dasi je za časa njenega bega na Angleško ni bilo doma. Od te ženske sem izvedel nekatere reči, dasi ji — kar je pač nepotrebno omenjati — seveda nisem povedal, da sem vnuk njene nekdanje gospodinje.

TRI NOVE VICTOR PLOŠČE

23022—Na planinah solnce sije, Bleda luna, moški kvartet Jadran75c
(Dve priljubljeni narodni pesmi, katere vsakdo rad čuje, zlasti ako jih zapoje dober zbor, kakor je kvartet Jadran.)

23023—Lepa Francka, polka, Oj dekle, kaj tajiš, valček, harmonika in banjo.....75c
(Na tej plošči igrata Barbič in Miklavc prave slovenske melodije. Prepričajte se sami in naročite to ploščo.)

23024—Ljubezniv valček, Bela Ljubljana polka, harmonika in banjo75c
(Harmonika in banjo postaja vedno bolj popularna godba, in tudi gori navedena plošča ugaja.)

DRUGE SLOVENSKE PLOŠČE.

78198—Sladke vijolice, valček — Poročna polka, orkester.....	75
79483—Nagajivka, mazurka — Coklarji, šamarjanka, orkester.....	75
79484—Korajža velja, polka — Vesela Gorenjka, polka, orkester.....	75
80183—Oj, ta zakonski stan — Nova stara pesem, moški kvartet.....	75
80184—Radi kotla v keho—Rauhar na gauge, moški kvartet.....	75
80331—Zgubljena pesem, polka — Jolitska Slovenka, polka, Dajčman.....	75
80332—Amerikanec na obisku — Amerikanec se poslavlja, Adrija.....	75
80334—France, polka — Gozdni zvok, trumplan, Dajčman godba.....	75
80481—Dolg, dolg fant, polka — Seničica, polka, orkester.....	75
80482—Nocoj je lučna noč — Njega ni, petje z orkestrom.....	75
80526—Ribniška — Naš maček, petje z orkestrom.....	75
80527—Na Dolenjskem — Kadar so godci dobre volje, valček, orkester.....	75
81250—Mlatiči — Še ena, poje kvartet Adrije.....	75
81413—Študentovska, prizor v krčmi—Zeleni Jurij, pri. s petjem Adrije.....	75
81414—Domache veselje, veseli prizor s pet.—Vesela polka, har. in kitare.....	75
81454—Ob trgatvi, 1. in 2. del. Prizor s pet. in godbo.....	75
81455—Holzhacker korčnica, — Kranjska korčnica, trio, citre.....	75
81204—Charlotta, šotis — Na bregu, valček, kvintet s harmoniko.....	75c
81519—Kranjski spomini, ländler, — Emilka, polka.....	75c
81520—Na pustni terek — Vojaški nabor, vesela slika s harmoniko.....	75
81713—Milka moja, valček — Vipavska polka, harmonika, Hoyer trio.....	75
68923—Ženitovanje, 1. in 2. del, petje Adrije.....	1.25
V-1—Resnično petje kanarčka.....	75
Godba, spremljana s petjem slavčkov in kanarčkov.....	75
V-3—La Paloma — O sole mio, vijolina z orkestr. in življenje.....	75
V-6—Neapolitanske noči — Ljubinski valček, veneški orkester.....	75
V-15—Gozdni koncert, 1. in 2. del, petje slavčkov.....	75
V-23000—Hruškovo drevo, stajerji, — Stari pečlar, valček, harm., Ahacič.....	75
V-23001—Ljubljanski valček, — Poskočna polka, igra Hoyer trio.....	75
V-23002—Terezinka, pevski zbor — Lepa Jozefa, valček, Hoyer trio.....	75
V-23004—Jolitske deklice, polka, — Lovca, mazurka, Dajčman-Perush.....	75
V-23003—Društvo Kastrola, 1. in 2. del, petje Adrije.....	75
V-23005—Za velikonočno nedeljo, 1. in 2. del, petje Adrije.....	75
23006—Kmet in purgar — O polnoči na sred vasi, Adria in Dajčman brata.....	75
23007—Empajris — Samo da bo likof, Hojer trio in zbor.....	75
23008—Pod dvojnimi orlom — Dunaj ostane Dunaj, citre trio.....	75
23009—Tone s hruba Trumplan — Koroška korčnica, Dajčman brata.....	75
23010—Dva gorenjska slavčka — Spomin na Bled, ženski dues s sprem.....	75
23011—Pozdrav od doma — Zbirka valčkov, slovenski orkester.....	75
23012—To je nemogoče, dvokoračen ples — Tajna ljubezen, valček, ork.....	75
23013—Kar imam, to ti dam, polka — Vesela dekleta, valček, Hoyer trio.....	75
23014—Po gorah je ivje—Mega v Jezeru, moški kvartet Jadran.....	75
23015—Flahauer Stajerji — Prav vesela, pol. Olbrigo trio na citre.....	75
23016—Ob zimskih večerih, 1. in 2. del, Adria in Hojer.....	75
23017—Po valovih, valček — Ne pozabi me, polka, Hojer trio.....	75
23018—Krasna Marička, šotis — V divni dolini, ländler, orkester.....	75
Peruš.....	75
23020—Ples v skednju, 1. in II. del, Adria in Hojer trio.....	75
23021—Novomeški purgarij, korac — Trboveljska polka, igra Hojer trio.....	75
19086—Na sveto noč, 1. in 2. del.....	1.25
73000—Vandrove, smešni prizor s harmoniko in kitaro, Cigani, mešani zbor, petje Adria.....	1.25
73001—Zlata poroka, 1. in 2. del, Adria, Hojer.....	1.25
73002—Botrinja—Kadar imajo vsi Jožefi god, Adria in Hoyer trio.....	1.25

NABOŽNE PLOŠČE.

5275—Vstajenje, Velika noč, pevski zbor Adria.....	1.25
5276—Slovesne litanije Matere božje, Šmarince, pevski zbor Adria.....	1.25
5277—Nova maša, Poroka v cerkvi, pevski zbor Adria.....	1.25
5319—Našim najdražjim, Momento, mori, petje Adria.....	1.25
5320—Slov. polnočnica, 1. in 2. del, Adria.....	1.25
5321—Pri božičnem drevescu, Šopek božičnih pesmi, petje Adria.....	1.25
23019—Škrjanček, valček — Korajžni fantje, polka, Dajčman.....	75
68924—Romanje k Materi božji, 1. in 2. del, petje Adria.....	1.25
59086—Na sveto noč, 1. in 2. del, petje Adria.....	1.25

SLOVENSKE PIANO ROLE

WF 7780—Hej Slovani.....	\$1.00
WF 6725—Kaj ne bila bi vesela.....	1.00
WF 8994—Moj očka so mi rekli.....	1.00
WF 9214—Kje je moja ljubica, valček.....	1.00
WF 9282—Ljubeči spev.....	1.00
WF 9386—Mati zakliče.....	1.00
F 7239—Miramare.....	75
WF 6716—Mladi vojaki.....	1.00
F 7238—Na jadranski obali.....	75
F 7232—Ohajska krasotica.....	75
F 6730—Oj Hrvati, oj junaci.....	75
WF 9374—Pojmo na štajersko.....	1.00
WF 9283—Pomlad.....	1.00
WF 7781—Pomladni dihi.....	1.00
WF 7233—Pozdrav.....	1.00
WF 9330—Rože je na vrtu plela.....	1.00
WF 9389—Oj sijaj sijaj solnce.....	1.00
F 8728—Sladke vijolice, valček.....	75
F 9213—Slovenski poročni ples.....	75
WF 8143—Spavaj, spavaj Milka moja.....	1.00
WF 9272—V davnih starih časih.....	1.00
F 6729—Vzemi me seboj.....	75
WF 6727—Bleški valčki.....	1.00
WF 7895—Kje so moje rožice?.....	1.00
WF 7690—U boj.....	1.00
F 8749—Za jedan časak.....	75

Pri naročilih za manj kakor 5 plošč ali rol, je poslati za vsako ploščo ali rolo 5c več za poštnino. Za poštno povzetje (C. O. D.) računamo za stroške 20c. Blagovolite torej poslati denar naprej, da si prihranite te stroške.

Knjigarna Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

PISANO POLJE

J. M. Trunk

Krtačenje v Woodwardu, Ia.

Pri nas pravimo temu štriganje, toda vseeno se razume. Sicer je zastopnica nežnega spola, ki krtači, namreč Mary Supan, a saj veste, da je pogostoma kak valjar hudo orožje v nežnih rokah, celo tudi kuhla, in se pred takimi "štramentimi" kak možakar skriva kar pod postelj. Da je mene strelso, se razume, saj me krtači po vseh plateh, in ni noben špas, ako kaka Miss ali Mrs. govori o "smrdljivi posodi" in štrigla kakor kak star dragonar.

Mary Supan krtači lewizem, kakor se mi zdi, razne "fajce", take, ki ne pišejo resnice o Gardnovem premogu, pogladi lice materi Jones, kar je vrlo lepo, a takoj zopet prime za krtačo, da leti dlaka na vse strani. Tri sto medvedov! Skoro jih je pet sto. Pravi, da je smešno, vsaj njej se zdi smešno, nekaj namreč iz San Franciscu, Roba zadene mene, g. Grdinata in največ Mrs. A. Markovich. Tako-le krtači:

"Tristo medvedov! Naj še omenim nekaj zelo smešnega, vsaj meni se zdi smešno. V Prosveti z dne 1. avgusta sem čitala dopis, v katerem neka rojakinja odgovarja Trunku, češ, da se je on obregnil ob njeno osebo, ker je nekoč pisala, da Grdina ni tamkajšnjim Slovincem oči odprl. Oparjuvaje se, da ona je le pisala, da Grdinovo predavanje je bilo sama coprnija, in da še vere v mislih ni imela. Piše, da se Trunk lahko prepriča, ako vpraša Rev. Turka, pa bo videl, da ni tako slaba oseba kakor on misli. Nazadnje nanzanja Trunku, da veruje v Boga, hodi v cerkev in je svoje otroke izsolala v katoliški šoli, toda ne veruje pa, kar Trunk uči svoje podrepnike. Potem piše, da ima preveč izkušenj, ker je delala mnogo za cerkev in je najbolj ugajala duhovnu; ves svoj čas je žrtvovala za cerkev in delala duhovnu uslugo samo za božji lon (Amen). Ona piše, da jo Trunk naj le pri miru pust.

Ta mu jih je pa res povedala, še bolj kakor neki hribovec svoji gospodinji, ko je rekel: "Mati, če žganci niso 'bolj za beljeni, so pa taki tudi dobri'. Precej let že zahaja Prosveta v naš dom, toda takšne spovedi pa še nisem opazila. Ljudje, ki še verujejo v Miklavža, ne izgleda, da imajo kakšnih pametnih in koristnih izkušenj. Ker se je rojakinja poslužila Prosvete, ki je strašno grešni list v Trunkovih očeh, ako ravno sam bruska po njem ter išče gradiva za svojo črno fliko, s tem je storila smrtni greh, ki ji ne bode odpušen drugače, ako se osebnio izpove pri svojem farnem gospodu ter obesi svoje grehe na njegov nos."

Čitatelji naj sami sodijo, ker stvar ni samole smešna, namreč za to Mary Supan, tudi zagonetna je. Zdi se, da sem okrtachen jaz, ko se glasi: "Ta mu (meni) jih je pa res povedala..." in zopet se zdi, da je okrtachena Mrs. Markovich, ki veruje v Boga, govori o coprnijah, piše v Prosveto, kar bi bilo potem treba obesiti farnemu gospodu na nos. Vrlic zagonetno.

Na vrsto pride potem sam Bog, in Mary Supan mu pove, "da ni usmiljen in ne dobrotljiv," in končno zopet Trunk, "ki bo zopet lahko nekaj prikrojil in namazal v črno "fliko", saj "nima boljšega posla", in "njegov čitatelji, revni na duhu, ne bodo čitali vedno ene in iste godlje". Tako pada čof, čof... na vse strani. Mary Supan pričakuje, da

jo bom tudi jaz "čofnil", in hoče, da bi ji poslal eno izdajo. Ne bom, ker se bojim za njeno zdravje. Ako pa sama prime za "črno fliko", kakor dozda, naj je sama odgovorna za — histerijo.

Ovrženo, ovrženo...

Sv. pismo ni knjiga, ki naj bi poučevala v zadevah znanstva. Govor je tak, da ga ljudje razumejo, in kakor ljudje govori. Med znanstvom spada zemljepisje, geografija. Omenjajo se kraji, mesta, dežele, reke, gore. G. Molek je na izletu prišel skozi Ture na Koroško. Pisal je, da je prišel v Rožno dolino, ampak ni prišel, ker ta dolina je vse kje drugje. Zmotil se je. Tako se je lahko zmotil tudi kak pisatelj v sv. zgodbah.

Iz sv. pisma je znana zgodba o usodi mest Sodome in Gomore. Do najnovejše dobe so nekje krogi vihali nosove, češ, vse je pravljica, basen. Nekega amerikalca družba pa je začela z izkopavanjem, in je našla na ostanke mesta, ki bodo morda razvaline mesta Sodoma. Stvar o — pravljici bi toraj zadobila moč, sto v rebra, Sodoma je bilo mesto, kakor poroča sv. pismo. Faktov se ne spravi iz sveta s samim tajejem, in vihal nosov in pravljicarski teoretiki so padli s pravljico vred v vodo. Ampak. Nič se rad ne poda. Fakt, da bi bila Sodoma dejstvo, je skoroda tu, in treba je o tem pisati. Tudi Prosveta prinaša notico. Podamo se pa ne takoj, in še manj radi. Zato pa ima notica rep tujih v Prosveti, ki se glasi: "Razvaline leže kakih 6 kilometrov od Mrtvega morja, in ako se posreči učenjakom dokazati, da so istovetne z ostanke Sodome, bi bila ovržena tradicija v prvi knjigi Mojzesovi, da je ležala Sodoma v rodovitni jerdanski dolini Siddim." Oh... kako ta rep prijetno maže pod nosom, ko Sodoma peče v nosu, in bi mesto ne bilo nobena pravljica, in bi se le dokazalo, da prav Mojzesova knjiga — laže. Ali laže morda tudi ljak slovensko mesto?

NEMŠKA VLADA VARČUJE

Berlin, Nemčija. — Da bi izvelkla državo iz finančnega močvirja, v katerem se nahaja zdaj, se bo nemška vlada močvirje ukinita tudi delavstvu. Ukinita namerava izplačevanje podpor brezposelnim, kakor je bilo do zdaj v navadi, in namerava mesto tega uvesti prisilno delo za vojsko, da zna za 10 odstotkov plače državnim nametščencem in se namerava obrniti na razne delavske unije, store isto.

POZOR!

Najuspešnejše zdravila na svetu izdelujeta ALPEN TINKTURO zoper izpadanju in za rast las od katere preneha jo lasje odpadati in v kratkem času krasno izrastejo ako so še koronine na glavi. BRUSLIN TINKTURO zoper sive lase od katere vam lasje v popolni stanje lasje v par dneh naravnata kakor v mladosti. FLUID zoper REUMATIZEM in trganje kosteh ozdravi to bolezen nekdaj 88 dni. ELZA žaba ozdravi 88 dni. Najuspešnejše zdravilo zoper mozulce, lišaje, solnčate pike, srbečo kožo in prahute na glavi. Spešno zdravilo zoper kurje oči, drovce, potne noge in debelo kožo nogah. Imam še dosti drugih zdravil, ki jih rabim moja zdravila brez uspeha mu dvojno povrnem. Pišite po brezplačni cenik. Moj ja zdravila za Ameriko so v Washingtonu registrirane in za Kanada so registrirane v Ottawo, Ont., Canada. JAKOB WAHČIČ, Cleveland, Ohio. 1436 E. 95th St.

TISKARNA

AMERIKANSKI SLOVENEK

izvršuje vsa tiskarska dela točno in po najzmernejših cenah. Mnogi so se o tem prepričali in so naši stalni odjemalci.

Društva — Trgovci — Posamezniki

dobijo v naši tiskarni vedno solidno in točno postrežbo. Priporočamo, da predno oddate naročilo drugam, da pišete nam po cene. Izvršujemo prestave na angleško in obratno. Za nas ni nobeno naročilo preveliko, nobeno premalo.

Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.